Европейски парламент
2024 – 2029

ПРИЕТИ ТЕКСТОВЕ

P10_TA(2025)0130

Доклади за Черна гора за 2023 и 2024 г.

Резолюция на Европейския парламент от 18 юни 2025 г. относно докладите на Комисията за Черна гора за 2023 и 2024 г. (2025/2020(INI))

Европейският парламент,

– като взе предвид Споразумението за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна[1], което влезе в сила на 1 май 2010 г.,

– като взе предвид кандидатурата на Черна гора за членство в Европейския съюз, подадена на 15 декември 2008 г.,

– като взе предвид становището на Комисията от 9 ноември 2010 г. относно кандидатурата на Черна гора за членство в Европейския съюз (COM(2010)0670), решението на Европейския съвет от 16 – 17 декември 2010 г. да предостави на Черна гора статут на държава кандидатка, както и решението на Европейския съвет от 29 юни 2012 г. да започне преговори с Черна гора за присъединяване към ЕС,

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/1529 на Европейския парламент и на Съвета от 15 септември 2021 г. за създаване на Инструмент за предприсъединителна помощ (ИПП III)[2],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1449 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. за създаване на Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани[3],

---

1 ОВ L 108, 29.4.2010 г., стр. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 ОВ L 330, 20.9.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 ОВ L, 2024/1449, 24.5.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– като взе предвид заключенията на председателството от заседанието на Европейския съвет в Солун, проведено на 19 – 20 юни 2003 г.,

– като взе предвид декларацията от София от срещата на високо равнище ЕС – Западни Балкани, състояла се на 17 май 2018 г., и приложената към нея Приоритетна програма от София,

– като взе предвид декларациите от проведените в Брюксел срещи на високо равнище ЕС – Западни Балкани от 13 декември 2023 г. и от 18 декември 2024 г.,

– като взе предвид Берлинския процес, стартиран на 28 август 2014 г.,

– като взе предвид съобщението на Комисията от 6 октомври 2020 г., озаглавено „Икономически и инвестиционен план за Западните Балкани“ (COM(2020)0641),

– като взе предвид съобщението на Комисията от 8 ноември 2023 г., озаглавено „Съобщение относно политиката на ЕС за разширяване за 2023 г.“ (COM(2023)0690), придружено от работния документ на службите на Комисията, озаглавен „Доклад за Черна гора за 2023 г.“ (SWD(2023)0694),

– като взе предвид съобщението на Комисията от 8 ноември 2023 г., озаглавено „Нов план за растеж на Западните Балкани“ (COM(2023)0691),

– като взе предвид съобщението на Комисията от 20 март 2024 г. относно реформите и прегледите на политиките преди разширяването (COM(2024)0146),

– като взе предвид съобщението на Комисията от 24 юли 2024 г., озаглавено „Доклад относно върховенството на закона за 2024 г.“ (COM(2024)0800), придружено от работния документ на службите на Комисията, озаглавен „Доклад относно върховенството на закона за 2024 г. – Положението с върховенството на закона в Европейския съюз. Глави по държави: ситуацията в областта на върховенството на закона в Черна гора“ (SWD(2024)0829),

– като взе предвид съобщението на Комисията от 30 октомври 2024 г., озаглавено „Съобщение относно политиката на ЕС за разширяване за 2024 г.“ (COM(2024)0690), придружено от работния документ на службите на Комисията, озаглавен „Доклад за Черна гора за 2024 г.“ (SWD(2024)0694),

– като взе предвид прегледа и оценките по държави на Комисията от 31 май 2023 г. и 13 юни 2024 г. относно програмата за икономически реформи на Черна гора и съвместните заключения

от икономическия и финансов диалог между ЕС и Западните Балкани и Турция, приети от Съвета на 16 май 2023 г., и съвместните заключения от икономическия и финансов диалог между ЕС и партньорите от Западните Балкани, Турция, Грузия, Република Молдова и Украйна, приети от Съвета на 14 май 2024 г.,

– като взе предвид междуправителствените конференции по въпросите на присъединяването с участието на ЕС и Черна гора от 22 юни 2021 г., 13 декември 2021 г., 29 януари 2024 г., 26 юни 2024 г. и 16 декември 2024 г.,

– като взе предвид 11-ото заседание на Съвета за стабилизиране и асоцииране ЕС – Черна гора, проведено на 14 юли 2022 г.,

– като взе предвид декларацията и препоръките, приети на 22-ото заседание на Парламентарния комитет по стабилизиране и асоцииране ЕС – Черна гора, проведено на 31 октомври и 1 ноември 2024 г.,

– като взе предвид присъединяването на Черна гора към НАТО на 5 юни 2017 г.,

– като взе предвид Специален доклад 01/2022 на Европейската сметна палата от 10 януари 2022 г., озаглавен „Подкрепа от ЕС за върховенството на закона в Западните Балкани – въпреки положените усилия, основните проблеми продължават да съществуват“,

– като взе предвид Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (Истанбулската конвенция), ратифицирана от Черна гора през 2013 г., и препоръките на Европейската комисия относно равенството между половете и борбата с насилието, основано на пола,

– като взе предвид доклада относно световния индекс за свобода на печата, който се публикува всяка година от организацията „Репортери без граници“,

– като взе предвид данните на Агенцията на ООН за бежанците (ВКБООН) относно положението с бежанците от Украйна към април 2025 г.,

– като взе предвид своята препоръка от 23 ноември 2022 г. до Съвета, Комисията и заместник-председателя на Комисията / върховен представител на Съюза по въпросите на външните

работи и политиката на сигурност относно новата стратегия на ЕС за разширяване[1],

– като взе предвид предходните си резолюции относно Черна гора,

– като взе предвид своята резолюция от 29 февруари 2024 г. относно задълбочаване на интеграцията на ЕС с оглед на бъдещо разширяване[2],

– като взе предвид член 55 от своя Правилник за дейността,

– като взе предвид доклада на комисията по външни работи (A10-0093/2025),

А. като има предвид, че разширяването е ключов инструмент на външната политика на ЕС и стратегическа геополитическа инвестиция в мира, стабилността, сигурността и просперитета;

Б. като има предвид, че новият тласък в процеса на разширяване, предизвикан от променящата се геополитическа обстановка и от кандидатурите за членство в ЕС на редица страни от Източното партньорство, подтикнаха ЕС да ускори своите усилия за изпълнение на отдавна поетите ангажименти към Западните Балкани; като има предвид, че бъдещето на страните от Западните Балкани е в рамките на ЕС;

В. като има предвид, че всяка държава се оценява въз основа на собствените си заслуги при изпълнението на критериите от Копенхаген, включително пълното зачитане на демокрацията, върховенството на закона, доброто управление, основните ценности на ЕС и наличието на съответствие с външната политика и политиката на сигурност на ЕС; като има предвид, че изпълнението на необходимите реформи в областта на „основните принципи“ определя графика и напредъка в процеса на присъединяване;

Г. като има предвид, че Черна гора е постигнала най-голям напредък в процеса на присъединяване, като е започнала преговори по всичките 33 глави от достиженията на правото на ЕС и временно са затворени шест от тях, и разполага със значителна обществена подкрепа за този процес;

Д. като има предвид, че ЕС е най-големият търговски партньор, инвеститор и доставчик на финансова помощ за Черна гора;

Е. като има предвид, че Черна гора е изложена на злонамерено чуждестранно влияние, кампании за дезинформация и други

---

1 ОВ C 167, 11.5.2023 г., стр. 105.
2 ОВ C, C/2024/6746, 26.11.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

форми на влияние, включително намеса в избори, стратегии за хибридна война и неблагоприятни инвестиции от участници извън ЕС, по-специално Русия и Китай, които се опитват да влияят на политическата, икономическата и стратегическата траектория на Черна гора и застрашават демократичните процеси и почтеността на медиите, като застрашават перспективите на страната за присъединяване към ЕС;

Ж. като има предвид, че на 8 юни 2024 г. в Белград се проведе „Общосръбско събрание“ с участието на високопоставени парламентаристи под мотото „Един народ, едно събрание“;

Ангажимент за присъединяване към ЕС

1. признава твърдия ангажимент на Черна гора за присъединяване към ЕС и потвърждава отново пълната си подкрепа за бъдещото членство на страната в ЕС; приветства водещата регионална позиция на Черна гора в процеса на присъединяване към ЕС, както и огромната подкрепа на гражданите на Черна гора и на мнозинството от участниците в политическия живот за присъединяването към ЕС през 2028 г.;

2. приветства положителния напредък на Черна гора по отношение на изпълнението на свързаните с ЕС реформи и мерки, който се основава на амбициозен график, и призовава за колективни усилия на политическите участници, гражданското общество и гражданите; поздравява Черна гора за това, че е изпълнила междинните критерии за глави 23 и 24, които продължават да бъдат определящи за общия темп на преговорите, и е получила положителен доклад за оценка на изпълнението на междинните критерии; приветства затварянето на още три преговорни глави, с което общият им брой става шест;

3. насърчава всички политически участници да продължат да съсредоточават усилията си в посока интеграция в ЕС и необходимите за това реформи; подчертава необходимостта от политическа стабилност, ангажираност и конструктивен ангажимент за постигане на консенсус от страна на всички партии, за да се премине бързо и по-ефективно към затваряне на допълнителни глави през 2025 г., така че да се постигне амбициозният график на страната; подчертава, че приетите реформи трябва да се прилагат ефективно и последователно, за да се гарантира действителен напредък и пълно привеждане в съответствие със законодателството на ЕС; призовава за укрепване на функционирането и координацията между държавните институции, за да се постигне политическа стабилност и да се продължи значителният напредък в осъществяването на ключовите реформи, свързани с ЕС, по-специално изборните и съдебните реформи и борбата срещу организираната престъпност и срещу корупцията;

4. подчертава, че доверието в ЕС, включително неговата политика за разширяване като цяло, ще бъде засегнато, ако осезаемият напредък, постигнат от някои държави от Западните Балкани, не се превърне в ясен напредък по пътя към присъединяване към ЕС;

5. приветства продължаващото пълно привеждане в съответствие с общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) на ЕС от страна на Черна гора, включително ограничителните мерки на ЕС, наред с другото, мерките, свързани с агресивната война на Русия срещу Украйна, и мерките, насочени срещу кибератаки, както и подкрепата на страната за основания на правила международен ред на равнището на ООН; насърчава Черна гора да засили гарантирането на прилагането на ограничителните мерки и да избягва тяхното заобикаляне, както и да изземва активите на санкционираните лица; призовава всички представители на правителството да зачитат и насърчават привеждането в съответствие с ОВППС и ценностите на ЕС и да се въздържат от всякакви дейности, които могат да застрашат стратегическия път на Черна гора към членство в ЕС и нейния суверенитет; в този контекст изразява дълбока загриженост във връзка с изявленията на високопоставени държавни служители в подкрепа на президента на образуването Република Сръбска Милорад Додик, който подкопава суверенитета и териториалната цялост на Босна и Херцеговина; изразява съжаление относно участието на високопоставени парламентаристи от Черна гора в „Общосръбското събрание“ в Белград и тяхната подкрепа за декларацията, приета в рамките на посочената проява, с която се накърнява суверенитетът на Черна гора, Босна и Херцеговина и Косово;

6. подчертава стратегическото значение на членството на Черна гора в НАТО и приветства активното ѝ участие в мисиите и операциите на ЕС по линия на общата политика за сигурност и отбрана, като например военноморската операция на Европейския съюз „Atalanta“, както и в мисии на НАТО и други международни и многостранни мисии; приветства решението на Съвета по отбрана и сигурност на Черна гора да одобри участието на нейните въоръжени сили във военната мисия на ЕС за предоставяне на помощ в подкрепа на Украйна и на НАТО за помощ и обучение в областта на сигурността за Украйна и призовава черногорския парламент да приеме тези решения, като по този начин засили ангажимента на страната за колективна сигурност;

7. поздравява Черна гора за нейната хуманитарна и материална подкрепа за Украйна и за удължаването на срока на действие на механизма за временна закрила, който предоставя на лицата, бягащи от Украйна, правото да останат в Черна гора за срок от една година; припомня, че Черна гора е сред държавите от

Западните Балкани, приемащи най-голям брой украински бежанци, като към 31 януари 2025 г. в Черна гора са регистрирани над 18 800 бежанци от Украйна съгласно статистическите данни на ВКБООН;

8. продължава да изпитва сериозно загриженост във връзка със злонамерената външна намеса, усилията за дестабилизиране, кибератаките, хибридните заплахи и кампаниите за дезинформация, включително опити да се влияе върху политическите процеси и общественото мнение от страна на участници от трети държави, които дискредитират ЕС и подкопават напредъка на Черна гора по нейния път на присъединяване към ЕС; настоятелно призовава Черна гора да приеме мерки за противодействие в по-тясно сътрудничество с ЕС и НАТО и чрез засилено регионално сътрудничество между държавите от Западните Балкани; отбелязва, че религиозните институции могат да се използват като инструмент за външно влияние, и осъжда всяка неправомерна намеса от страна на сръбската православна църква в тази връзка; отново подчертава значението на изграждането на капацитет за устойчивост срещу чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, включително чрез по-голям надзор на медийната среда, кампании за повишаване на обществената осведоменост и програми за медийна грамотност; препоръчва Черна гора да създаде специална работна група за хибридните заплахи;

9. настоятелно призовава Комисията, Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), делегацията на ЕС в Черна гора и органите на Черна гора да засилят стратегическата комуникация с гражданите на Черна гора относно ползите от процеса на разширяване и членството в ЕС, както и относно конкретните критерии за присъединяване, които Черна гора все още трябва да изпълни, за да постигне съответствие с изискванията на ЕС; освен това настоятелно ги призовава да подобрят видимостта на ЕС в страната, включително по отношение на финансираните от ЕС проекти; призовава за разширяване на мониторинга на Оперативната група за стратегическа комуникация (StratCom), така че тя да може да се съсредоточи върху трансграничните заплахи от дезинформация в държавите от Западните Балкани и техните съседи; призовава Комисията да продължи да подпомага усилията на ЕСВД и на работната група за Западните Балкани да разширят обхвата на техните информационни дейности чрез повишаване на видимото присъствие в местните медии, доклади за проверка на фактите и партньорства с организации на гражданското общество, за да се противодейства по-ефективно на фалшивата риторика;

10. приветства подновеното участие на парламента на Черна гора в Парламентарния комитет за стабилизиране и асоцииране;

Демокрация и принципи на правовата държава

11. признава ключовата роля на черногорския парламент в процеса на присъединяване, по-специално по отношение на приемането на законодателство, свързано с присъединяването, и подчертава значението на парламентарното сътрудничество в това отношение; отново заявява готовността на Европейския парламент да използва своите политически и технически ресурси, за да се постигне напредък в програмата за реформи, свързани с ЕС, включително чрез дейности в подкрепа на демокрацията; отбелязва със загриженост възобновеното напрежение и етническата поляризация, които забавят процеса на реформи; призовава за конструктивен диалог и изграждане на консенсус в целия политически спектър, като се дава приоритет на качеството на законодателството, и настоятелно призовава за намиране на решения чрез парламентарен диалог; призовава да не се позволява на политиката на идентичност да отклонява вниманието от дневния ред на ЕС или да предизвиква в отношенията със съседите на Черна гора, като се гарантира, че Черна гора ще продължава твърдо по пътя към ЕС; приветства споразумението между министър председателя на Черна гора и лидерите на опозицията да се поиска становище от Венецианската комисия относно прекратяването на мандата на съдията от Конституционния съд Драгана Джуранович и опозицията да се върне в парламента;

12. изразява своята загриженост относно опитите за изменение на закона за черногорското гражданство в парламента на Черна гора, които биха могли да имат сериозни и дългосрочни последици за процесите на вземане на решения и идентичността на страната, като същевременно подчертава, че всички дискусии относно политиката на идентичност трябва да се провеждат с максимална чувствителност, за да се избегне по-нататъшна поляризация, както и че те следва да имат за цел постигането на широк обществен консенсус; насърчава черногорските власти да се консултират и координират с ЕС относно всички възможни промени в закона за гражданството, и подчертава значението на постигането на консенсус по всички теми, свързани с този въпрос от решаващо значение за идентичността и независимостта на Черна гора;

13. решително насърчава Парламента на Черна гора да провежда приобщаващи и прозрачни обществени консултации и да демонстрира редовно и значимо участие на гражданското общество в процеса на вземане на решения, още от ранните етапи на законодателните процедури, по-специално когато става дума за законодателство от ключово значение в процеса на реформи във връзка с приемането в ЕС; насърчава по-активната роля на клуба на жените парламентаристи в Черна гора;

14. призовава Черна гора да приведе изцяло своята нормативна уредба за провеждане на избори в съответствие със стандартите на ЕС, и по-специално по отношение на хармонизирането на изборното законодателство, ограниченията на правото на гласуване и правото на кандидатиране на избори, прозрачността, механизмите за решаване на спорове и надзора върху кампаниите и медиите, както и да изпълни препоръките на Бюрото за демократични институции и права на човека на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа[1]; настоятелно призовава Черна гора да повишава прозрачността и контрола върху разходите на политическите партии и да предотвратява злоупотребата с държавни средства чрез привеждане на съответното законодателство в съответствие със стандартите на ЕС, както и чрез засилване на прилагането на правилата за финансиране от трети страни и засилване на санкциите за нарушения; подчертава ролята на Агенцията за предотвратяване на корупцията (АРС) в това отношение и призовава за засилено сътрудничество между (АРС) и органите за финансово разузнаване с цел откриване и предотвратяване на чуждестранно влияние в политическите кампании; освен това призовава Черна гора да изпълни препоръките на Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените (CEDAW) относно равенството между половете в избирателните списъци;

15. отново призовава органите на Черна гора да установят единен национален ден за общински избори, както е предвидено в Закона за местното самоуправление, с цел повишаване на ефикасността на управлението, намаляване на политическото напрежение и укрепване на стабилността и ефективността на общинските и държавните институции; припомня, че бъдещото отпускане на средства по линия на Инструмента за реформи и растеж зависи от изпълнението на тази реформа в съответствие с ангажиментите на Черна гора в нейната програма за реформи и следва да се осъществява приоритетно; приветства факта, че в един и същи ден през 2022 г. бяха проведени избори в 14 общини; призовава за солидна нормативна уредба в това отношение; изразява загриженост във връзка с нарушенията на изборния процес в община Шавник;

16. призовава органите на Черна гора да приемат Закона за правителството, който следва да даде възможност за подобрена рамка за управление и оптимизиране на публичната администрация;

17. подчертава колко е важно наличието на професионална, основаваща се на заслуги, прозрачна и деполитизирана публична администрация; призовава Черна гора да измени и приложи

---

1 https://www.osce.org/odihr/elections/montenegro.

съответното законодателство, за да осигури рамка за професионализиране, оптимизиране и рационализиране на държавната администрация, включително процедурни гаранции срещу политически мотивирани решения за назначаване и освобождаване от длъжност, както и високи стандарти за ръководни длъжности; изразява съжаление относно липсата на значителен напредък в приемането и действителното прилагане на такова законодателство и подчертава, че това позволява назначенията за публичния сектор да продължат да бъдат предмет на политическо въздействие;

18. приветства включването на Черна гора в доклада на Комисията относно върховенството на закона за 2024 г.; отбелязва със загриженост установените недостатъци, включително по отношение на назначенията в съдебната система и независимостта на прокуратурата;

19. приветства напредъка, постигнат в изпълнението на ключови съдебни реформи, приемането на нова стратегическа рамка и завършването на дълго отлагани назначения в съдебната система; призовава Черна гора да запълни незаетите позиции на високо равнище в съдебната система;

20. настоятелно призовава Черна гора да продължи да привежда своята нормативна уредба, включително Конституцията, по-специално що се отнася до състава и процеса на вземане на решения на Съдебния съвет, в съответствие със законите и стандартите на ЕС относно независимостта, отчетността, безпристрастността, почтеността и професионализма на съдебната система, както и да продължи да деполитизира назначенията с цел засилване на независимостта, да приложи неизпълнените досега международни препоръки и да определи критерии за пенсионирането на съдии и прокурори в съответствие с европейските стандарти и при пълно спазване на Конституцията; изразява съжаление във връзка с натрупването на висящи производства и призовава Черна гора да предприеме мерки за намаляване на продължителността на съдебните производства, по-специално за дела за тежки престъпления и дела във връзка с организираната престъпност, особено на делата, свързани с изпиране на пари; препоръчва на Черна гора да приеме измененията на Конституцията на финалния етап от преговорите на страната за присъединяване към ЕС;

21. отбелязва стъпките, предприети в борбата срещу корупцията, включително нови закони и разпоредби относно защитата на лицата, подаващи сигнали за нередности, създаването на нов Национален съвет за борба срещу корупцията и нова антикорупционна стратегия за периода 2024 - 2028 г.; насърчава Черна гора да продължи да привежда законодателството си в съответствие с *достиженията на правото на ЕС* и стандартите

на ЕС и да предприеме мерки във връзка с препоръките на Комисията, Венецианската комисия и на Групата държави срещу корупцията (GRECO); насърчава властите на Черна гора да продължат да работят за преодоляване на съществуващите недостатъци при разглеждането на случаите на организирана престъпност и изземването и конфискацията на активи, придобити чрез престъпна дейност;

22. настоятелно призовава Черна гора да засили действията си в областта на наказателното правосъдие по отношение на корупцията по високите етажи на властта, включително чрез засилване на ефективното прилагане на съществуващото наказателно законодателство и налагане на ефективни и възпиращи санкции, както и да създаде условия за ефективно функциониране на съдебните институции и независимите органи, занимаващи се с корупцията, без политическо влияние;

23. отбелязва работата на Агенцията за предотвратяване на корупцията и призовава да ѝ бъде предоставено достатъчно финансиране и тя да бъде деполитизиране; очаква Агенцията да постигне осезаеми резултати и да не действа селективно, за да се укрепи нейната почтеност и да се повиши нейният авторитет при ефективното изпълнение на нейните правомощия; призовава за по-силна уредба за предотвратяване на корупцията;

24. настоятелно призовава Черна гора да приведе законодателството си в областта на оръжията в съответствие с правото на ЕС и международните стандарти, по-специално по отношение на техническите стандарти за маркирането на огнестрелните оръжия, процедурите за дезактивиране и разпоредбите за предупредителните и сигналните оръжия, както и да създаде стандартизирана и ефективна система за събиране и докладване на данни за огнестрелните оръжия; изразява възмущение от случая на безразборна стрелба по случайни хора в Цетине, който имаше трагични последици, и изразява своите съболезнования на семействата на жертвите; изразява своята загриженост относно експлоатирането на тази трагедия за целите на дезинформацията и етническата поляризация; настоятелно призовава Черна гора да укрепи своята комуникация при кризи с цел да противодейства на дезинформацията и да осигури отговорно отразяване в медиите след инциденти с насилие; призовава за систематични действия в областта на сигурността, психичното благосъстояние и институционалната прозрачност, както и в гражданското образование и обществената осведоменост, информационните и образователните инициативи относно опасностите и рисковете от огнестрелните оръжия, в съответствие с очакванията на гражданите и обществените потребности;

25. призовава Черна гора да приведе спешно и изцяло визовата си политика в съответствие с тази на ЕС, особено по отношение на държавите, които пораждат рискове за ЕС по отношение на нередовната миграция и сигурността; изразява загриженост, че противно на очакванията към безвизовия режим бяха добавени още две държави и че притежателите на руски и беларуски паспорти продължават да се ползват от безвизов режим; отбелязва, че хармонизирането на визовата политика е предвидено и в програмата за реформи на Черна гора по линия на Инструмента за реформи и растеж;

26. приветства продължаващото сътрудничество между Черна гора и Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), Европол, Евроюст и Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL) и отбелязва значението на това сътрудничество за справяне с трансграничната престъпност, включително трафика на оръжия, наркотици и хора, както и за борбата с тероризма и екстремизма; приветства влизането в сила на 1 юли 2023 г. на подобреното споразумение за оперативно сътрудничество в областта на управлението на границите с Frontex и насърчава по-нататъшното сътрудничество между Черна гора и Frontex за укрепване на управлението на границите, подкрепа на процедурите за предоставяне на убежище, борба с контрабандата и подобряване на обратното приемане;

Основни свободи и права на човека

27. изразява съжаление, че най-уязвимите групи в обществото все още се сблъскват с дискриминация; призовава Черна гора да приеме нов закон за борба с дискриминацията и свързани с него стратегии посредством приобщаващ, прозрачен и значим процес, който включва активното участие на най-силно засегнатите лица, с цел да подобри достъпа на уязвимите групи до права; подчертава, че зачитането на правата на всички национални малцинства е неразделна част от *достиженията на правото на ЕС*; призовава за по-стриктно прилагане с цел гарантиране на равното третиране на всички етнически, религиозни, национални и социални групи, така че на тях да бъдат осигурени равни права и възможности и че те могат да участват пълноценно и ефективно в социалния, политическия и икономическия живот;

28. приветства мултиетническата идентичност на Черна гора и призовава за по-нататъшно насърчаване и зачитане на езиците, културното наследство и традициите на местните общности и националните малцинства, тъй като това е тясно преплетено с европейската перспектива на Черна гора;

29. подчертава мултиетническата идентичност на Которския залив; подчертава, че европейската перспектива на Черна гора е тясно преплетена със защитата на малцинствата и тяхното културно наследство; призовава органите на Черна гора да поощряват мултиетничното естество на държавата, включително традициите и културното наследство на хърватската общност в Которския залив;

30. изразява дълбока загриженост относно застрашените обекти на културното наследство в Черна гора, като например залива Котор и Свети Стефан; подчертава, че Свети Стефан, заедно с парк „Милочер“, беше включен в списъка на „7-те най-застрашени обекта на културното наследство в Европа“ за 2023 г.;

31. призовава органите на Черна гора да се заемат с преодоляването на трудните условия на живот на ромите в Черна гора и на дискриминацията, с която те се сблъскват, и призовава за допълнителни мерки за насърчаване на междукултурното разбирателство в училищата; призовава властите на Черна гора също така да предприемат мерки за подобряване на климата на социалното включване на ЛГБТИ лицата;

32. приветства факта, че Черна гора е привела в съответствие своята законодателна и институционална рамка с *достиженията на правото на ЕС* и международните стандарти в областта на правата на човека, що се отнася до спазването на Конвенцията на ООН за правата на детето и факултативните протоколи към нея; настоятелно призовава органите да отстранят недостатъците при изпълнението, а именно във връзка с отчетността и мониторинга;

33. призовава за ефективното прилагане на стратегии за защита на правата на хората с увреждания във всички сектори и политики;

34. осъжда всички изказвания, проповядващи вражда и омраза, включително онлайн и основаните на пола изказвания, проповядващи вражда и омраза, и престъпленията от омраза; приветства криминализирането на расизма и на изказванията, проповядващи вражда и омраза;

35. подчертава необходимостта от укрепване на институционалните механизми за равенство между половете и призовава органите на Черна гора да се справят с разликата в заплащането на жените и мъжете, да подобряват участието на жените в процеса на вземане на решения — както в публичната сфера, по-специално публичната администрация, съдебната система и сигурността, така и в бизнеса — да гарантират по-голямо политическо участие на жените, да въвеждат съобразено с равенството между половете бюджетиране, да се борят със стереотипите, свързани с

пола, и да засилят усилията за борба с дискриминацията срещу жените, особено в селските райони; приветства неотдавнашните усилия, насочени към увеличаване на представителството на жените в областта на науката, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ), и насърчава по-нататъшните усилия в технологичните сектори;

36. изразява дълбока загриженост във връзка с високите равнища на насилие, основано на пола, включително домашно насилие и убийства на жени; призовава Черна гора да приведе изцяло определенията за насилие, основано на пола, и домашно насилие в съответствие с Конвенцията от Истанбул и с препоръките на международните органи, да създаде ефективен механизъм за защита и превенция, както и центрове за оказване на помощ, а също така да гарантира ефективни съдебни последващи действия за жертвите на домашно и сексуално насилие, както и по-строга наказателноправна политика спрямо извършителите; призовава за събиране на дезагрегирани данни относно насилието, основано на пола, и различията между половете, за да се подобрят ответните мерки на политиката;

37. изразява съжаление, че проектът на закон за правно признаване на предпочитания пол не беше приет през 2024 г., въпреки че е мярка по линия на Програмата за присъединяване на Черна гора към ЕС; настоятелно призовава Черна гора незабавно да приеме закона;

38. приветства новите закони за медиите на Черна гора и нейната стратегия за медийната политика, насочена към засилване на правната рамка, с цел ефективна закрила на журналистите и на други медийни труженици; настоява за политика на нулева толерантност по отношение на оказването на натиск, упражняването на тормоз над или на насилие срещу журналисти, особено от страна на публични фигури; подчертава необходимостта от ефективни разследвания, наказателно преследване на всички случаи на изказвания, проповядващи вражда и омраза, кампании за оклеветяване и стратегически съдебни производства срещу журналисти, както и от последващи действия по минали дела; подчертава необходимостта да се гарантира правото на журналистите на достъп до информация и поддържане на критична позиция; отбелязва значително подобрение в свободата на печата на Черна гора, както е видно от напредъка ѝ в класацията на Световния индекс за свобода на печата;

39. изразява своята загриженост относно случаите, в които журналисти, представители на академичните среди и организации на гражданското общество са били подлагани на натиск поради упражняване на свобода на словото, включително случаи, в които полицията е започнала производство за

простъпки срещу тях; изразява загриженост във връзка с използването на стратегически съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността (SLAPP), с цел превръщане на журналисти в мишени;

40. изразява съжаление във връзка с преобладаващото високо равнище на поляризация в медиите и уязвимостта на медиите, що се отнася до политически интереси и чуждестранно влияние, както и във връзка с чуждестранни и вътрешни кампании за дезинформация, разпространяващи наративи, които оказват отрицателно въздействие върху демократичните процеси в страната и застрашават европейската перспектива на Черна гора; призовава Черна гора да продължи да разработва подобрени програми за медийна грамотност и да ги включи като основен предмет в образованието; призовава властите на Черна гора да гарантират редакционната, институционалната и финансовата независимост на обществения радио- и телевизионен оператор RTCG (Радио-телевизија Црне Горе), както и законосъобразността на назначаването на неговото ръководство и пълното зачитане на съдебните решения относно RTCG; припомня, че трябва да се спазва законът и най-високите стандарти за отчетност и порядъчност; изразява съжаление, че независимостта на обществените медии бива отслабвана и накърнявана; призовава всички медийни субекти да спазват правните изисквания за прозрачност на публичното финансиране;

41. приветства публикуването на резултатите от на преброяването на населението през 2023 г.; призовава органите да избягват всякакво политизиране на процеса; насърчава заинтересованите страни да използват тези резултати по недискриминационен начин;

42. приветства изпълненото с жизненост и конструктивно гражданско общество на Черна гора и подчертава неговото значение за насърчаване на демокрацията и плурализма и за насърчаване на доброто управление и социалния напредък; изразява загриженост относно свиващото се пространство за организациите на гражданското общество с критична позиция и осъжда всички кампании за оклеветяване, сплашване и нападения срещу организации на гражданското общество, по-специално от страна на политически фигури в контекста на предложенията за „закон за чуждестранните агенти“; отбелязва, че подобни закони имат потенциала да подкопаят основните свободи и функционирането на гражданското общество и са несъвместими с ценностите и стандартите на ЕС; призовава за подкрепяща правна рамка и ясни и справедливи критерии за подбор във връзка с публичното финансиране; призовава Съвета за сътрудничество между правителството и неправителствените организации да възобнови работата си; подчертава, че е важно

да се изграждат отношения на сътрудничество и действително да се провеждат консултации с гражданското общество по проектите на законодателни актове на ранен етап;

Помирение, добросъседски отношения и регионално сътрудничество

43. припомня, че добросъседските отношения и регионалното сътрудничество са съществени елементи от процеса на разширяване; приветства активното участие на Черна гора в инициативите за регионално сътрудничество; припомня, че добросъседските отношения са от ключово значение за постигането на напредък в процеса на присъединяване;

44. изразява съжаление, че не беше възможно глава 31 да бъде затворена през декември 2024 г.; призовава всички ангажирани страни да намират решения на все още нерешените двустранни въпроси по конструктивен и добросъседски начин и да отдават приоритет на бъдещите интереси на гражданите в Западните Балкани; припомня, че следва да се избягва използването на неразрешени двустранни и регионални спорове, за да се блокират процесите на присъединяване на страните кандидатки; приветства двустранните консултации между Република Хърватия и Черна гора относно състоянието на нерешените двустранни въпроси; насърчава органите да продължат да прилагат мерки за изграждане на доверие;

45. отбелязва измененията от страна на Черна гора в Наказателно-процесуалния кодекс с цел преодоляване на правните и практическите пречки пред ефективното разследване, наказателно преследване, съдебен процес и наказание за военни престъпления в съответствие със имащите значение препоръки; призовава Черна гора да прилага проактивен подход към разглеждането на делата за военни престъпления в съответствие с международното право и стандарти, да идентифицира, преследва и наказва извършителите и възхваляването на военните престъпления и да гарантира достъп до и осигуряване на правосъдие, правна защита и обезщетения за жертвите, както и да изясни съдбата на безследно изчезналите лица; призовава Черна гора да предоставя достатъчно ресурси на специализираните прокурори и съдилища и проактивно да разследва всички твърдения за военни престъпления и да повдига въпроси, свързани с отговорността на командването, както и да преразгледа предишни дела, които не са били разглеждани в съответствие с международното или националното право; призовава за регионално сътрудничество при разследването и наказателното преследване на лица, обвинени във военни престъпления; признава, че разглеждането на тези въпроси и защитата на фактите, основани на решения на съда, са важна основа за доверието, демократичните ценности,

помирението и укрепването на двустранните отношения със съседните държави, и насърчава Черна гора да увеличи тези усилия;

46. предупреждава за опасностите от политическия ревизионизъм, който изкривява историческите факти за политически цели, подкопава отчетността и задълбочава обществените разделения; решително осъжда възхваляването на военните престъпници и широко разпространеното публично отричане на международни присъди за военни престъпления, включително от страна на органите на Черна гора; счита, че изявлението на президента Яков Милатович, в което се изразява съжаление относно участието на черногорските сили в бомбардировките на град Дубровник, е ценен принос за регионалния мир и помирение;

47. потвърждава подкрепата си за инициативата за създаването на регионалната комисия за установяване на фактите за военните престъпления и другите тежки нарушения на правата на човека, извършени на територията на бивша Югославия (RECOM);

48. отново призовава за отваряне на архивите на бившите републики на Югославия и за предоставяне на достъп до досиетата на бившата югославска тайна служба и тайната служба на Югославската народна армия, за да се проведе щателно разследване и да се предприемат мерки за справяне с престъпленията от комунистическата ера;

Социално-икономически реформи

49. приветства включването на Черна гора в системите за плащания в рамките на единната зона за плащания в евро (SEPA), което води до намаляване на разходите за гражданите и предприятията; подчертава, че това разкрива възможности за разрастване на бизнеса, повишена конкурентоспособност, иновации и подобрен достъп до преки чуждестранни инвестиции;

50. приветства плана за растеж за Западните Балкани, който има за цел да интегрира региона в единния пазар на ЕС, да насърчава регионалното икономическо сътрудничество, да задълбочава свързаните с ЕС реформи, което включва Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани на стойност 6 милиарда евро; приветства приемането от Черна гора на програма за реформи и насърчава пълното ѝ прилагане; отбелязва, че изпълнението на определените мерки за реформи в рамките на програмата за реформи на Черна гора за плана за растеж ще осигури достъп до над 380 милиона евро под формата на безвъзмездни средства и заеми при благоприятни условия, при условие че бъде изпълнено успешно; подчертава значението на приобщаващите консултации със заинтересовани страни, включително местните и регионалните органи, социалните

партньори и гражданското общество, на етапите на проектиране, изпълнение, мониторинг и оценка;

51. насърчава Черна гора да използва по най-добрия начин цялото налично финансиране от ЕС по линия на инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП III), Икономическия и инвестиционен план за Западните Балкани, програмата IPARD и Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани, за да ускори социално-икономическото сближаване с ЕС и допълнително да приведе законодателството си в съответствие с ЕС относно предотвратяването на измами; припомня обвързването на финансирането от ЕС с условия, като това финансиране може да бъде модулирано или спирано в случай на значителна регресия или трайна липса на напредък по отношение на основните принципи;

52. призовава ЕС и държавите от Западните Балкани да създадат рамка за ефективно сътрудничество между Европейската прокуратура и присъединяващите се държави, за да се улеснят тясното сътрудничество и наказателното преследване на злоупотребите със средства на ЕС, включително чрез командироване на национални служители за връзка в Европейската прокуратура; насърчава Черна гора да изпълни изцяло работните договорености с Европейската прокуратура; призовава ЕС да предвиди необходимите правни и политически договорености за разширяване на юрисдикцията на Европейската прокуратура, така че тя да включва средствата на ЕС, предназначени за Черна гора като страна кандидатка;

53. отбелязва като положителен фактор икономическия растеж на Черна гора; призовава да се предприемат повече стъпки с цел намаляване на бюджетния дефицит и публичния дълг и по-нататъшно премахване на случаите на освобождаване от косвени данъци, които не са в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*; приветства усилията за намаляване на тези фискални уязвимости; отново изтъква необходимостта от увеличаване на публичните инвестиции в образователната система за устойчиво социално и икономическо развитие;

54. отбелязва публичния дълг на Черна гора към чуждестранни финансови институции и дружества, който може да се използва като инструмент за оказване на влияние върху нейните решения, по-специално свързаните с Китай и Русия; приветства усилията за намаляване на тези уязвимости и призовава органите да продължат да намаляват икономическата зависимост от Китай и да продължат да използват Икономическия и инвестиционен план за Западните Балкани, инициативата „Глобален портал“ (Global Gateway) на ЕС и Инструмента за реформи и растеж с оглед на намирането на по-зелени и по-прозрачни алтернативи за финансиране на инфраструктурни проекти; призовава Черна

гора да увеличи прозрачността на бъдещите инфраструктурни проекти, да гарантира конкурентна тръжна процедура и да избягва прекомерната зависимост от дългове от чуждестранни кредитори;

55. призовава черногорските власти да предприемат мерки за борба срещу обезлюдяването и емиграцията, по-специално чрез инвестиции в образованието и здравеопазването, особено в северната част на страната, както и чрез децентрализация посредством инвестиране в градовете със среден размер;

56. насърчава органите на Черна гора да стимулират цифровата трансформация и да провеждат основани на факти политики за пазара на труда, за да се справят с постоянно високото равнище на безработица, по-специално сред жените и младите хора, като същевременно укрепват институционалния капацитет и подсилват основната рамка на политиката в областта на цифровите технологии, както и ефективно да прилагат гаранцията за младежта и новата стратегия за младежта; настоятелно призовава властите да започнат да разрешават в спешен порядък въпроса, свързан с изтичането на мозъци; насърчава разработването на целенасочени превантивни мерки и стимули за легализиране на неформалните предприятия и служители, тъй като големият неформален сектор продължава да възпрепятства икономическото и социалното развитие в Черна гора;

57. приветства призивите за бързо интегриране на всички държави от Западни Балкани в цифровия единен пазар на ЕС преди действителното членство в ЕС, което би било от съществена полза за създаването на безопасна от цифрова гледна точка среда;

58. призовава за повече прозрачност при възлагането на обществени поръчки, по-специално за процедури с използване на междуправителствени споразумения, и за пълно спазване на правилата и принципите на ЕС; призовава Черна гора да намали броя на процедурите за възлагане на обществени поръчки без обявления; изразява своята загриженост относно финансовата тежест и липсата на прозрачност във връзка с изграждането на магистралата Бар — Боляре, финансирана от китайски заем; подчертава, че тайната, свързана със споразуменията за заем и договорите за строителство, поражда опасения във връзка с отчетността;

59. изразява своята загриженост относно всички споразумения или проекти, които заобикалят правилата за възлагане на обществени поръчки, задълженията за прозрачност и изискванията за обществени консултации, както е посочено в националното законодателство и стандартите на ЕС; призовава

правителството на Черна гора да гарантира пълно зачитане на принципите на прозрачност, отчетност, приобщаващо вземане на решения и върховенство на закона във всички инициативи за публични инфраструктури и за развитие;

Енергетика, околна среда, биологично разнообразие и свързаност

60. настоятелно призовава Черна гора да постигне напредък в зеления преход с подкрепата на финансиране от ЕС, да подобри своята институционална рамка и нормативна уредба и да повиши устойчивостта в областта на енергетиката, като най-накрая приеме и започне да прилага просрочения национален план в областта на енергетиката и климата, като приеме закони за енергийната ефективност и като продължи да се интегрира в енергийните пазари на ЕС; призовава всички нови проекти, свързани със зеления преход, да бъдат в осъществявани в съответствие със стандартите на ЕС в областта на околната среда, държавната помощ и концесиите;

61. изразява съжаление относно липсата на напредък по ключови секторни реформи в областта на транспортната политика; призовава органите на Черна гора да приведат развитието на транспорта в страната в съответствие със стратегията за устойчива и интелигентна мобилност за Западните Балкани, като се съсредоточат върху железопътния транспорт, мултимодалността и намаляването на емисиите на CO_2 и други въздействия върху околната среда, както и да продължат да прилагат своята стратегия за развитие на транспорта и да укрепят административния капацитет за реализирането на трансевропейските транспортни мрежи;

62. приветства намаляването на таксите за роуминг между ЕС и държавите от Западните Балкани и призовава властите, частните действащи лица и всички заинтересовани страни да предприемат всички необходими стъпки за постигане на целта цените за роуминг на данни да се доближат до националните цени до 2028 г.; приветства влизането в сила на първия етап от изпълнението на пътната карта за роуминга между Западните Балкани и ЕС;

63. насърчава приемането на секторни стратегии за управление на отпадъците, за качеството на въздуха и водите, за опазването на природата и за изменението на климата, като се гарантира стратегическо планиране на инвестициите; отбелязва липсата на напредък и свързаните с това нарастващи разходи при изграждането на основни пречиствателни станции за отпадъчни води, за да се предотврати замърсяването на реките и морето с отпадъчните води в седем общини;

°

° °

64. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията, на заместник-председателя на Комисията / върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, на члена на Комисията, отговарящ за разширяването, на члена на Комисията, отговарящ за региона на Средиземно море, на правителствата и парламентите на държавите членки, както и на президента, правителството и парламента на Черна гора, както и тази резолюция да бъде преведена и публикувана на черногорски език.